

## Fideelia-Signe Roots toob kombaini punkri galeriisse



Fideelia-Signe Roots (Foto: FB)

24.02.2016 15:03

Rubriik: Kunst (<http://kultuur.err.ee/l/kunst>)

**Fideelia-Signe Roots küsib uuel näitusel "Palju õnne naistepäevaks!", mis tunne on olla naiskangelane. Selleks toob ta 25. veebruaril Linnagaleriisse Eesti esimese naiskombaineri ja töökangelase Elmina Otsmani kombainipunkri ja viib vaataja videote, heli ja tekstide abil ajarännule läbi ühiskonnas tunnustatud ja ootuspäraste naiserollide.**

Näituse keskse kujundina pakub Roots välja subjektiivse tõlgenduse nimelise kombaini terapunkrist, millele loovad narratiivi videod ja tekstid. Punker on nagu ajamasin, mis viib meid ajastusse, kus ühele naisele oli võitlus vilja eest auküsimus, kus kive korjati põllult paljakäsi ja kus tegutsesid kõrgete elueesmärkidega töökangelased ning kosmonaudid. Mineviku ja kaasaja vahel moodustavad kõneka seose katkendid Elmina päevikust, mida loeb ette põllumeheks õppinud ja traktoriga mööda Eestit rännanud näitleja Tiina Tauraite.

"Mu senise uurimistöö kõige üllatavam leid on, et veel elusolevad nõukogudeaegsed naismehhanisaatorid korraldavad igal aastal üleriigilisi kokkutulekuid, kuid laiem üldsus on selle ühiskonnagrupi unustanud," räägib autor. "Kollektiivse mälu uurija Halbwachs leiab, et suurte poliitiliste pöörete tulemusena muudetakse riiklikul tasemel minevikusündmuste rõhku ja osad sündmused määratakse unustamisele. Nõukogude Liidu kokkuvarisemisel mattis uus diskursus eelmise enda alla ja muutus ka naisekuvand. Kui varem poseerisid ajakirjade kaanel töökangelannad, siis nüüd pigem modellid ja meelelahutajad. Naisekuvand muutus aktiivsest passiivseks. Teema väärrib uurimist, et anda panus naisajaloo- ja üldise ajalookirjutuse diskursusse. Elmina Otsmani päevikud on siinjuures uurijaile hindamatu materjal."

"Oranž Niva seisis töökoja juures, selle ümber oli kogunenud palju rahvast ja mängis kolhoosi väike orkester. Kui pillid vaikusid, astus ette Rostselmaši tehase peakonstruktori asetäitja Ivan Voitov ja pidas lühikese kõne. Ta õnnitles kõiki majandi naisi 8. märtsi puhul, mulle aga andis kogu oma suurkätise kollektiivilt üle õnnitlused. Sealsamas seisis Niva. Paremat naistepäevakinki ei saagi olla," kirjutas Elmina Otsman (1924–2012) oma päevikusse, kui sai kingiks endanimelise kombaini.

Fideelia-Signe Roots (<http://fideelia.future.ee/>) teeb EKA doktorantuuris loomingulist uurimistööd teemal "Naine kui kangelane", milles võtab fookusse nõukogudeaegsed naismehhanisaatorid, kes said töökangelase aunimetuse. Üldisest kangelasnaise kuvandist on ta nüüdseks jõudnud mikroajaloolisele positsioonile ning uurib Eesti esimese naiskombaineri ja töökangelase Elmina Otsmani juhtumit, mis võimaldab laiemaid üldistusi: kuidas kangelast konstrueeritakse, mismoodi ta endast mõtleb, mis on talle tähtis ning kuidas mõjutavad teda nii bioloogiline kui sotsiaalne sugu ja keskkond. Ajalooliselt on kangelase rollis vaikimisi olnud mees. Naine ei pruugi samas kontekstis usutavalt mõjuda, neid on pigem ohvritena nähtud. Kas naistele peaks leiutama nende oma kangelaskuvandi, küsib Roots.

Roots (sündinud 1976) on lõpetanud Tartu Ülikoolis maaleriala 1999. aastal, Eesti Kunstiakadeemias interdistsiplinaarsete kunstide magistrantuuri 2007. aastal ja 2013. aastast õpib ta Eesti Kunstiakadeemia doktorantuuris, uurimisteemaks "Naine kui kangelane". Roots on esinenud näitustel alates 1997. aastast ning pälvinud mitmeid filmiauhindu. Kuulub Eesti Kunstnike Liitu alates aastast 2007.

Näitus jääb lahti 27. märtsini. Näitus kuulub LadyFesti 2016. aasta programmi.

Toimetas  
Valner Valme